

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Изх. № 04-96/21.11.2016г.

ДО
Г-ЖА ЦЕЦКА ЦАЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
43-ОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ЦАЧЕВА,

На 6 ноември 2016 г. българските граждани гласуваха в национален референдум по три ключови за демокрацията въпроса - смяна на пропорционалната с мажоритарна изборна система; намаляване на държавното финансиране на партиите; задължителен вот на избори и референдуми.

Референдумът за малко не достигна прага, за да стане задължителен за Народното събрание, но участието на гражданите и подкрепата им и по трите въпроса са внушителни – на референдума за гласували 3 488 558 български граждани. На въпрос 1 „Подкрепяте ли народните представители да се избират с мажоритарна изборителна система с абсолютно мнозинство в два тура?“ с „да“ са отговорили 2 509 864 гласоподаватели. На въпрос 2 „Подкрепяте ли въвеждането на задължително гласуване на изборите и референдумите?“ с „да“ са отговорили 2 158 929 граждани. На въпрос 3 „Подкрепяте ли годишната държавна субсидия, отпускана за финансиране на политическите партии и коалициите, да бъде един лев за един получен действителен глас на последните парламентарни избори?“ с „да“ са отговорили 2 516 791 гласоподаватели.

Тази огромна по мащаб подкрепа прави референдума, който формално не е задължителен, морално и политически задължителен за институциите и политиците.

Като омбудсман на Република България, който се застъпва за правата на българските граждани, имам ангажимент за защита и подкрепа и на техните граждански и политически права. Респектирана съм от заявената воля на гражданите за смяна на изборната система. В качеството ми на посредник между гражданите и институциите, заедно с независими експерти подготвихме проект за промяна в 1202 София, ул. „Джордж Вашингтон“ 22; тел.: (02) 810 69 11, 810 69 55; факс: (02) 810 69 61; e-mail: priemna@ombudsman.bg

Изборния кодекс, по силата на който да бъде въведен мажоритарен избор на народни представители в два тура с абсолютно мнозинство, така както го поискаха българските граждани. По този начин, като използвам правото си на косвена законодателна инициатива, се надявам да подпомогна работата на Народното събрание. Категорично съм убедена, че вотът на българските граждани, изразен на референдума, е не просто препоръка към народните представители, а израз на категоричната им воля за смяна на изборната система.

Със законопроекта се предлага въвеждането на мажоритарна изборна система с абсолютно мнозинство на два тура чрез създаване на 231 равни одномандатни изборни района в страната и 9 одномандатни изборни района извън страната.

Всички 240 народни представители ще се избират по мажоритарна система с регистрирани в одномандатни изборни райони кандидатски листи на партии, коалиции и инициативни комитети (чл. 246). Всеки избирател ще има право на един глас за избор на мажоритарен кандидат в одномандатен изборен район. В одномандатните изборни райони за избран ще се смята кандидатът, получил повече от половината от всички действителни гласове. Когато на първия тур никой от кандидатите за народен представител не е избран, втори тур на изборите се произвежда не по-късно от 7 дни от датата на произвеждането на първия тур. На втория тур на изборите за избран се смята кандидатът, получил най-много действителни гласове.

Районирането е от голямо значение при прилагане на мажоритарен избор, поради което се предлага то да бъде част от Изборния кодекс като негово приложение (чл. 249).

За първи път се дава възможност българските граждани в чужбина също да могат да избират мажоритарни кандидати в обособените 9 одномандатни изборни района. Броят на изборните райони извън страната е определен въз основа на данните от гласуването на последните два избора за народни представители.

Предвижда се Централната избирателна комисия да назначи 231 районни избирателни комисии, които да се състоят от 9 членове. Централната избирателна комисия ще изпълнява функциите на районна избирателна комисия за одномандатните изборни райони извън страната. Районните избирателни комисии ще обявяват избраните народни представители и ще издават удостоверенията им. Също така те ще насрочват втория тур за народен представител, когато няма избран кандидат, а когато няма избран народен представител на втория тур или когато

изборът е обявен за незаконен, или при предсрочно прекратяване пълномощията, ще уведомяват Централната изборителна комисия да предложи насрочване на частичен избор (чл. 72). Централната изборителна комисия ще обявява резултатите от изборите за цялата страна след произвеждането на втория тур (чл. 247).

Предвид мажоритарността на вота и за да се избегне изкривяване на резултатите, се предлага право да избират народни представители в едномандатните изборни райони в страната да имат българските граждани, които са живели най-малко през последните 6 месеца в съответния изборен район (чл. 243).

По отношение на инициативните комитети се предлага намаляване на броя на подписите, необходими за подкрепа на кандидат, а именно най-малко едно на сто, но не повече от 500 избиратели и се премахва изискването за постоянен адрес на територията на изборния район (чл. 257).

В съответствие със заявената воля на гражданите за задължително гласуване и на референдуми, се предлагат съответни промени в Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление.

Във връзка с горното и на основание чл. 19, ал. 1, т. 6 от Закона за омбудсмана и чл. 42 от Правилника за организацията и дейността на омбудсмана, и в изпълнение на поетия от мен ангажимент пред българските граждани за защита на техните права, Ви представям предложение за изменение и допълнение на Изборния кодекс. Предвид кратките срокове и огромната по обем работа за райониране на страната на 231 едномандатни изборни района и определяне на 9 изборни района в чужбина, проектът за приложение №6, съдържащ информация за наименованието, границите и номерацията на изборните райони, ще бъде внесен в срок до 28 ноември 2016 г.

Моля да предоставите предложенията на народните представители за обсъждане и евентуално внасяне в Народното събрание.

С уважение,

МАЯ МАНОЛОВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Изборния кодекс

(обн., ДВ, бр. 19 от 2014 г.; изм., бр. 35, 53 и 98 от 2014 г., бр. 79 от 2015 г., бр. 39, 57 и 85 от 2016 г.)

§ 1. В чл. 6, ал. 2 след думите „общи избори за“ се добавя „народни представители и“.

§ 2. В чл. 7, ал. 1 думите „територията на страната се разделя на“ се заменят със „се образуват“.

§ 3. В чл. 9, ал. 6 се създава изречение второ: „При избори за народни представители избирателните секции в лечебни заведения, домове за стари хора и други специализирани институции за предоставяне на социални услуги се образуват при наличие на не по-малко от 10 избиратели, които са живели през последните 6 месеца преди изборния ден в съответния изборен район, на територията на който е съответното заведение, домът или друга специализирана институция.“

§ 4. В чл. 22, ал. 1 след думата „кандидати“ се добавя „в съответния изборен район“.

§ 5. В чл. 29, ал. 1 думите „за народни представители“ се заличават и се създава изречение второ: „При избори за народни представители ръководителите на местата за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода и за задържане съставят избирателни списъци на задържаните лица, които не изтърпяват наказание лишаване от свобода, ако местонахождението на съответното място съвпада с изборния район, където лицата са живели най-малко през последните 6 месеца, съгласно чл. 243.“

§ 6. В чл. 34, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „за народни представители“ се заличават.
2. В ал. 6 след думата „избори“ се добавя „за народни представители и“.

§ 7. В чл. 36, ал. 2, изречение първо след думата „избори“ се добавя „за народни представители и“, а след думите „изборния ден“ се добавя „в съответния изборен район или“.

§ 8. В чл. 38, ал. 2, т. 8 след думата „избори“ се добавя „за народни представители и“.

§ 9. В чл. 57, ал. 1, т. 21 думите „поредните номера в бюлетината на партиите и коалициите при избори за народни представители“ се заличават.

§ 10. В чл. 59 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в т. 1 думите „многомандатен изборен район“ се заменят с „едномандатен изборен район, с изключение на едномандатните изборни райони извън страната“;

б) в т. 2 думите „последните избори за народни представители за Народно събрание“ се заменят с „изборите за народни представители през 2014 г.“.

2. Създава се ал. 3:

„(3) При избори за Велико народно събрание Централната изборителна комисия с решение определя районните изборителни комисии по ал. 1, т. 1, които ще осъществяват правомощията си на територията на два едномандатни изборни района.“

§ 11. В чл. 61 се правят следните допълнения:

1. В ал. 4 в началото се добавя „В случаите по чл. 59, ал. 1, т. 2“.

2. Създава се ал. 4а:

„(4а) При избори за народни представители районната изборителна комисия се състои от 9 членове, включително председател, заместник-председатели и секретар, предложени от парламентарно представените партии и коалиции.“

3. В ал. 5 и 6 след думите „ал. 4“ се добавя „и 4а“.

§ 12. В чл. 62 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 1:

„(1) В случая по чл. 59, ал. 1, т. 1 районната изборителна комисия се назначава за срока до назначаването на районната изборителна комисия за следващите общи избори за народни представители.“

2. Досегашната ал. 1 става ал. 2 и в нея в началото се добавя „В случаите по чл. 59, ал. 1, т. 2“.

3. Досегашните ал. 2 и 3 стават съответно ал. 3 и 4.

§ 13. В чл. 68 се създават ал. 5-7:

„(5) При избори за народни представители членовете на районната избирателна комисия получават месечно възнаграждение за периода от деня на назначаването им до 7 дни след обявяване на окончателните резултати от изборите.

(6) За периода от изтичането на срока по ал. 5 до назначаването на районната избирателна комисия за следващите избори за народни представители членовете на районната избирателна комисия получават за сметка на държавния бюджет възнаграждение за заседания, в които са участвали, и дежурства по ред и в размер, определени от Централната избирателна комисия с методиката по чл. 57, ал. 1, т. 7.

(7) Разпоредбата на чл. 97, ал. 4 се прилага и за членовете на районните избирателни комисии за периода от 7 дни след обявяване на резултатите от изборите до назначаването на съответната районна избирателна комисия за следващите общи избори за народни представители.“

§ 14. В чл. 72, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 12 се изменя така:

„12. определя чрез жребий поредните номера на партиите, коалициите и независимите кандидати в бюлетината и ги обявява не по-късно от 31 дни преди изборния ден;“.

2. В т. 19 думите „ал. 3“ се заменят с „ал. 4“.

3. Точка 24 се изменя така:

„24. обявява избрания народен представител и му издава удостоверение;“.

4. Създават се т. 25а, 25б и 25в:

„25а. насрочва втори тур за народен представител, когато няма избран кандидат и уведомява незабавно Централната избирателна комисия;

25б. в случаите, когато няма избран народен представител на втория тур или когато изборът е обявен за незаконен, или при предсрочно прекратяване пълномощията, уведомява Централната избирателна комисия да предложи насрочване на частичен избор;

25в. обявява на видно място в изборния район и чрез местните средства за масово осведомяване датата на насрочения от президента избор;“.

§ 15. В чл. 100, ал. 1, т. 4 думите „за народни представители“ се заличават.

§ 16. В чл. 111, ал. 2 след думата „избори“ се добавя „за народни представители и“.

§ 17. В чл. 129 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „за народни представители“ се заличават.

2. В ал. 2 след думата „избори“ се добавя „за народни представители и“.

§ 18. В чл. 130, т. 2 буква „а“ се отменя.

§ 19. В чл. 133, ал. 3, т. 4 думите „за народни представители“ се заличават.

§ 20. В чл. 140, ал. 3, т. 5 думите „за народни представители“ се заличават.

§ 21. В чл. 151 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2:

а) в текста преди т. 1 думата „избиратели“ се заменя с „български граждани“;

б) в т. 1 думите „за народни представители“ се заличават;

в) в т. 2 след думата „избори“ се добавя „за народни представители и“.

2. В ал. 3 думата „избиратели“ се заменя с „български граждани“.

3. В ал. 4 думата „избирател“ се заменя с „гражданин по ал. 2 и 3“, а накрая се добавя „на територията на изборния район“.

§ 22. В чл. 153 се правят следните изменения:

1. В ал. 3, т. 1 думата „избирателите“ се заменя с „гражданите“.

2. В ал. 4, т. 5 думите „за народни представители“ се заличават.

§ 23. В чл. 156, ал. 2 след думата „комитети“ се добавя „при избори за президент и вицепрезидент на републиката, за членове на Европейския парламент от Република България и за общински съветници и за кметове“.

§ 24. В чл. 157, ал. 1 след думите „кандидат за“ се добавя „народен представител и за“.

§ 25. В чл. 165, ал. 1, т. 1 се правят следните изменения:

1. В буква „а“ числото „3 000 000 лв.“ се заменя с „2 400 000 лв.“.

2. В буква „б“ числото „200 000 лв.“ се заменя със „100 000 лв.“.

§ 26. В чл. 215, ал. 1, т. 8 думите „народни представители“ се заличават.

§ 27. В чл. 218, ал. 4, изречение първо думите „народни представители“ се заличават.

§ 28. В чл. 238, ал. 4 думите „за народни представители“ се заличават.

§ 29. В чл. 241, ал. 1 думите „за народни представители“ се заличават.

§ 30. В чл. 242 след думата „избори“ се добавя „за народни представители и“.

§ 31. Член 243 се изменя така:

„Право да избират

Чл. 243. Право да избират народни представители имат българските граждани, които са навършили 18 години към изборния ден включително, не са поставени под запрещение, не изтърпяват наказание лишаване от свобода и са живели най-малко през последните 6 месеца в съответния изборен район.“

§ 32. Член 246 се изменя така:

„Мажоритарна изборна система

Чл. 246. Изборите за народни представители се произвеждат по мажоритарна изборна система с регистрирани в едномандатни изборни райони кандидатски листи на:

1. партии и коалиции;
2. инициативни комитети.“

§ 33. В чл. 247 се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 1 се изменя така:

„1. упражнява контрол върху регистрацията на инициативните комитети и кандидатите в районната избирателна комисия;“.

2. Създава се нова т. 2:

„2. изпълнява функциите на районна избирателна комисия за едномандатните изборни райони извън страната;“.

3. Досегашните т. 2 и 3 стават съответно т. 3 и 4.

4. Досегашната т. 4 става т. 5 и се изменя така:

„4. обявява окончателните резултати от изборите за цялата страна и извън страната на първия и на втория тур;“.

5. Досегашната т. 5 става т. 6.

6. Досегашната т. 6 става т. 7 и се изменя така:

„7. предлага на президента на републиката да насрочи частични избори за народни представители:

- а) когато няма избран народен представител на втория тур;
- б) когато изборът е обявен за незаконен;
- в) при предсрочно прекратяване на пълномощията.“

§ 34. Член 248 се изменя така:

„Методика

Чл. 248. Определянето на резултатите от гласуването за народни представители се извършва по методика съгласно приложение № 1.“

§ 35. Член 249 се изменя така:

„Определяне на изборните райони

Чл. 249. (1) За произвеждане на изборите територията на страната се разделя на 231 едномандатни изборни района в страната и 9 едномандатни изборни района извън страната. При избори за Велико народно събрание територията на страната се разделя на 385 едномандатни изборни района в страната и 15 едномандатни изборни района извън страната.

(2) Наименованията, границите и номерацията на изборните райони се определят съгласно:

1. приложение № 6 при избори за Народно събрание;
2. приложение № 7 при избори за Велико Народно събрание.“

§ 36. Член 250 се отменя.

§ 37. В глава петнадесета, в наименованието на раздел IV в началото се добавя „Заличаване“.

§ 38. В глава петнадесета, раздел IV се създава чл. 250а:

„Проверка на адресни регистрации

Чл. 250а. Кметовете на общини и областните управители извършват 6 месеца преди общи избори за народни представители проверка по реда на чл. 99б от Закона за гражданската регистрация на всички адресни регистрации, извършени в последните 12 месеца. Проверката приключва не по-късно от два месеца преди произвеждането на общите избори.“

§ 39. В чл. 251 думите „чл. 42, ал. 1 от Конституцията“ се заменят с „чл. 243“.

§ 40. Член 252 се изменя така:

„Заличаване от избирателните списъци

Чл. 252. От избирателните списъци се заличават имената на гражданите, които имат настоящ адрес през последните 6 месеца преди датата на произвеждане на изборите извън Република България.“

§ 41. Създава се чл. 252а:

„Вписване в списък при втори тур

Чл. 252а. При произвеждане на втори тур на изборите за народни представители в избирателните списъци се вписват и имената на гражданите, които в периода между двата тура са придобили избирателно право.“

§ 42. Член 253 се изменя така:

„Кандидатски листи

Чл. 253. (1) Партиите, коалициите и инициативните комитети предлагат за регистриране кандидатите в кандидатски листи по одномандатни изборни райони.

(2) Коалициите участват в изборите с обща кандидатска листа във всеки отделен одномандатен изборен район.“

§ 43. В чл. 254 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „най-много в два многомандатни изборни района“ се заменят с „и само в един изборен район“.

2. В ал. 3 думите „два многомандатни изборни района, действителни са първите две по време регистрации“ се заменят с „един изборен район, действителна е първата по време регистрация“.

3. В ал. 4 думата „многомандатен“ се заменя с „едномандатен“.

§ 44. В чл. 255, ал. 1 се правят следните изменения:

1. В т. 1 думата „кандидатите“ се заменя с „кандидата“.

2. В т. 3 думите „един от кандидатите“ се заменят с „кандидат“.

§ 45. В чл. 257 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „1000, от избирателите с постоянен адрес на територията на изборния район“ се заменят с „500 избиратели“.

2. В ал. 2, изречение второ думите „имената, единния граждански номер и постоянния си адрес“ се заменят с „имената и единния си граждански номер“, а в изречение четвърто думите „имената, единния граждански номер и постоянния адрес на избирателите“ се заменят с „имената и единния граждански номер на избирателите“.

§ 46. В чл. 258 се правят следните изменения:

1. В ал. 4 думите „от листа“ се заличават.
2. В ал. 5 навсякъде думите „някой от кандидатите“ се заменят с „кандидатът“.
3. Алинея 6 се отменя.

§ 47. Член 261 се изменя така:

„Съдържание

Чл. 261. (1) Бюлетината за гласуване е обща и на лицевата страна съдържа:

1. наименованието и номера на изборния район;
2. пълното и/или съкратеното наименование на партията или коалицията, посочено в заявлението ѝ за регистрация, или наименованието "Инициативен комитет", като абривиатурата за партия се изписва с "ПП", а за коалиция – с "КП";
3. квадратче за поставяне на знак "X" или "V", отразяващ волята на избирателя, в което е изписан поредният номер на партията, коалицията или инициативния комитет;
4. имената на кандидата за народен представител;
5. празен ред между имената на кандидатите.

(2) Редовете на отделните партии, коалиции и инициативни комитети се отделят един от друг с плътна черна хоризонтална линия.

(3) Наименованието и номерът на изборния район се изписват на най-горния ред в бюлетината. Реквизитите по ал. 1, т. 2, 3 и 4 се изписват в лявата част на бюлетината последователно отляво надясно на отделен хоризонтален ред за всяка партия, коалиция или инициативен комитет.

(4) На гърба на бюлетината се отбелязват две места за поставяне на печата на съответната секционна избирателна комисия.“

§ 48. В чл. 262 ал. 1 и 2 се изменят така:

„(1) Поредните номера в бюлетината на партиите, коалициите и инициативните комитети се определят чрез жребий от районната избирателна комисия, проведен в присъствието на представители на партиите, коалициите и инициативните комитети, регистрирали кандидати, не по-късно от 31 дни преди изборния ден. Тегленето на жребия се извършва публично и на него може да присъстват и регистрираните кандидати, наблюдатели и представители на средствата за масово осведомяване.

(2) Резултатът от жребия по ал. 1 се обявява с решение от районната избирателна комисия по реда на чл. 72, ал. 2.”

§ 49. В чл. 263 ал. 4 се отменя.

§ 50. В чл. 265, ал. 3 се правят следните изменения:

1. Точка 2 се отменя.
2. В т. 3 думите „или предпочитание (преференция)“ се заличават.

§ 51. В чл. 268, ал. 3 изречение първо се изменя така: „Избирателят отбелязва по еднозначен начин своя вот за кандидатска листа на партия, коалиция или инициативен комитет.“

§ 52. В чл. 273 се правят следните изменения:

1. Алинея 3 се изменя така:
„(3) Всеки екземпляр на протокола е на един лист с обособени страници.“
2. В ал. 4 думите „на два листа“ се заличават.

§ 53. В чл. 278 се правят следните изменения:

1. В ал. 2:
 - а) точка 4 се изменя така:
„4. само в едно от квадратчетата за гласуване има поставен знак "X" или "V" с химикал, пишещ със син цвят, за една кандидатска листа, който изразява по еднозначен начин вота на избирателя;“
 - б) точки 5, 6 и 9 се отменят.
2. В ал. 3 т. 7 се отменя.
3. Алинеи 4 и 5 се отменят.

§ 54. В чл. 279 се правят следните изменения:

1. В ал. 1:
 - а) в т. 4 буква „б“ се отменя;
 - б) в т. 5, буква „а“ думите „без предпочитание (преференция) или с едно или повече от едно предпочитание (преференция)“ се заличават;
 - в) точка 6 се отменя.
2. Алинея 2 се отменя.

§ 55. Член 280 се изменя така:

„Общ брой на действителните и недействителните гласове

Чл. 280. (1) Секционната избирателна комисия преброява подадените в секцията с хартиена бюлетина гласове.

(2) Броят на недействителните гласове е равен на сумата от броя на бюлетините по чл. 279, ал. 1, т. 1 – 4.

(3) Броят на действителните гласове е равен на броя на бюлетините по чл. 279, ал. 1, т. 5.“

§ 56. В чл. 281 се правят следните изменения:

1. В ал. 1:

а) в текста преди т. 1 думите „на първия лист“ се заличават;

б) точка 3а се отменя.

2. Алинея 2 се отменя.

3. В ал. 3 думата „съответно“ се заменя с „поотделно“, а думите „и 2“ се заличават.

§ 57. В чл. 282, ал. 1 думите „както и броя на предпочитанията (преференциите) за всеки кандидат на партия и коалиция“ се заличават.

§ 58. В чл. 289 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 се създава изречение второ: „Въз основа на данните от протоколите на секционните избирателни комисии извън страната Централната избирателна комисия отчита резултатите от гласуването в едномандатните изборни райони извън страната.“

2. В ал. 2 думите „изборния район“ се заменят с „едномандатния изборен район по местопребиваването на плавателния съд“.

§ 59. Член 290 се отменя.

§ 60. В чл. 291, ал. 3 думите „два листа с обособени страници“ се заменят с „един лист“.

§ 61. В чл. 293, ал. 1 думите „както и броя на предпочитанията (преференциите) за всеки кандидат на партия и коалиция“ се заличават.

§ 62. В глава петнадесета, в наименованието на раздел X думите „Централната избирателна комисия“ се заличават.

§ 63. Член 297 се изменя така:

„Определяне на резултатите от гласуването

Чл. 297. (1) Определянето на резултатите от гласуването за народни представители се извършва по методика съгласно приложение № 1.

(2) Районната избирателна комисия, съответно Централната избирателна комисия за едномандатните изборни райони извън страната обявява резултатите от гласуването по партии, коалиции и независими кандидати и издава удостоверение на избрания народен представител.

(3) Избран за народен представител е кандидатът, получил повече от половината от действителните гласове.

(4) Когато на първия тур никой от кандидатите за народен представител не е избран, втори тур на изборите се произвежда не по-късно от 7 дни от датата на произвеждането на първия тур в неработен ден. Предизборната кампания започва от определяне на кандидатите и продължава до 24 часа преди изборния ден.

(5) Ако в изборния район са били регистрирани повече от двама кандидати и никой не е избран, на втория тур в избора може да участват само първите двама, получили най-много от действителните гласове. Ако трима или повече кандидати са получили най-много, но равен брой гласове, те всички се допускат за участие на втория тур. Ако един кандидат е получил най-много гласове, а след него се нареждат двама или повече кандидати с равен брой гласове, те всички се допускат за участие на втория тур.

(6) Когато в изборния район е регистриран само един кандидат и той не е избран, при втория тур се допуска регистрирането на нови кандидати.

(7) На втория тур на изборите за избран се смята кандидатът, получил най-много действителни гласове. При равен брой гласове няма избран народен представител и президентът на републиката по предложение на Централната избирателна комисия насрочва частичен избор.

(8) Когато до втори тур са допуснати да участват двама кандидати и между двата тура единият от тях се откаже в срок до 24 часа от обявяването на резултатите от първия тур, на втория тур участва следващият кандидат, получил най-много действителни гласове.

(9) Когато до втори тур са допуснати да участват двама кандидати и между двата тура единият от тях почине, се произвежда частичен избор.“

§ 64. Членове 298 и 299 се отменят.

§ 65. Член 300 се изменя така:

„Обявяване на окончателните резултати от изборите

Чл. 300. Централната избирателна комисия обявява окончателните резултати от изборите за народни представители за цялата страна и извън страната не по-късно от 4 дни след произвеждането на втория тур.“

§ 66. В чл. 301, ал. 3 изречение второ се заличава.

§ 67. Член 302 се изменя така:

„Основания за насрочване на частични избори

Чл. 302. (1) Когато няма избран народен представител на втория тур или когато изборът е обявен за незаконен, или при предсрочно прекратяване пълномощията, се насрочва частичен избор.

(2) В тридневен срок от настъпване на обстоятелство по ал. 1 районната избирателна комисия уведомява Централната избирателна комисия.

(3) В 7-дневен срок от уведомяването по ал. 2 Централната избирателна комисия предлага на президента на републиката да насрочи частичен избор.

(4) Президентът на републиката в 7-дневен срок от предложението на Централната избирателна комисия насрочва частичен избор не по-късно от 40 дни преди изборния ден.“

(5) През последните 6 месеца от мандата на Народното събрание не се насрочват частични избори.“

(6) При произвеждане на частични избори се прилагат съответните разпоредби на чл. 464.“

§ 68. В чл. 305 навсякъде думата „решението“ се заменя с „окончателното решение“.

§ 69. В чл. 306 ал. 5 се отменя.

§ 70. В чл. 313, ал. 2 думите „по чл. 249, ал. 1 при последните избори за народни представители“ се заменят с „при изборите за народни представители през 2014 г.“

§ 71. В чл. 356, ал. 2 думите „по чл. 249, ал. 1 при последните избори за народни представители“ се заменят с „при изборите за народни представители през 2014 г.“

§ 72. В § 1 от допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се т. 1а:

„1а. "Живял най-малко през последните 6 месеца в съответния изборен район" по смисъла на чл. 243 е:

а) български гражданин, който има адресна регистрация по постоянен и настоящ адрес на територията на община или кметство в съответния изборен район;

б) български гражданин, който има постоянен и настоящ адрес в различни общини или кметства на територията на Република България, към дата 6 месеца преди датата на произвеждане на изборите, като променилите адресната си регистрация след тази дата имат право да гласуват по предишната си адресна регистрация, където са включени в избирателните списъци.“

2. В т. 12 думите „тези по чл. 279, ал. 1, т. 6“ се заменят с „гласовете в квадратчето „Не подкрепям никого“.“

3. Точка 13 се отменя.

§ 73. Приложение № 1 към чл. 248 се изменя така:

„Приложение № 1 към чл. 248

МЕТОДИКА

за определяне на резултатите от гласуването за народни представители

1. Методиката определя резултатите от изборите за народни представители.

2. За всеки кандидат за народен представител се пресмята сумата от подадените гласове в изборния район.

3. Избран е кандидатът, получил повече от половината действителни гласове в района.

4. Ако няма избран кандидат, районната избирателна комисия насрочва втори тур в 7-дневен срок от деня на първия избор.

4.1. Във втори тур участват двамата кандидати, получили най-много гласове.

4.2. Ако повече от двама кандидати са получили най-много, но равен брой гласове, те всички се допускат до участие във втория тур.

4.3. Ако един кандидат е получил най-много гласове, а след него се нареждат двама или повече кандидати с равен брой гласове, те всички се допускат до участие във втория тур.

5. На втория тур е избран кандидатът, получил най-много действителни гласове.

6. Ако на втория тур двама или повече кандидати получат най-много, но равен брой гласове, няма избран кандидат.“

§ 74. В приложение № 3 към чл. 355, в т. 2.1 думите „тези по чл. 279, ал. 1, т. 6“ се заменят с „гласовете в квадратчето „Не подкрепям никого“.“

§ 75. Създават се приложение № 6 и 7:

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 76. В Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление (обн., ДВ, бр. 44 от 2009 г.; изм., бр. 100 от 2010 г., бр. 9 от 2011 г., бр. 42 от 2012 г., бр. 20 и 66 от 2013 г., бр. 19 и 98 от 2014 г., бр. 56 от 2015 г.) в чл. 2 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Гласуването на референдум е задължително, извършва се лично от гласоподавателя и представлява изпълнение на гражданския му дълг.“

§ 77. В Закона за гражданската регистрация (обн., ДВ, бр. 67 от 1999 г.; изм., бр. 28 и 37 от 2001 г., бр. 54 от 2002 г., бр. 63 от 2003 г., бр. 70 и 96 от 2004 г., бр. 30 от 2006 г., бр. 48 и 59 от 2007 г., бр. 105 от 2008 г., бр. 6, 19, 47, 74 и 82 от 2009 г., бр. 33 от 2010 г., бр. 9 и 39 от 2011 г., бр. 42 от 2012 г., бр. 66 и 68 от 2013 г., бр. 53 и 98 от 2014 г., бр. 55 от 2015 г. и бр. 39 и 50 от 2016 г.) в чл. 99б, ал. 3 думите „чл. 92 или на чл. 99а“ се заменят с „чл. 92, чл. 99, ал. 1 и 4 или чл. 99а“.

МОТИВИ

към законопроект за изменение и допълнение на Изборния кодекс

На 6 ноември 2016 г. се проведе национален референдум по три определящи за изборната система въпроса:

- Подкрепяте ли народните представители да се избират с мажоритарна изборителна система с абсолютно мнозинство в два тура?
- Подкрепяте ли въвеждането на задължително гласуване на изборите и референдумите?
- Подкрепяте ли годишната държавна субсидия, отпускана за финансиране на политическите партии и коалициите, да бъде един лев за един получен действителен глас на последните парламентарни избори?

В референдума участваха 3 488 558 български граждани.

На въпроса „Подкрепяте ли народните представители да се избират с мажоритарна изборителна система с абсолютно мнозинство в два тура?“ с „да“ отговориха 2 509 864 граждани. На въпроса „Подкрепяте ли въвеждането на задължително гласуване на изборите и референдумите?“ с „да“ отговориха 2 158 929 граждани. На въпроса „Подкрепяте ли годишната държавна субсидия, отпускана за финансиране на политическите партии и коалициите, да бъде един лев за един получен действителен глас на последните парламентарни избори?“ с „да“ отговориха 2 516 791 граждани.

По този начин гражданите изразиха категоричната си воля за смяна на пропорционалната с мажоритарна система, за намаляване на държавното финансиране на партиите и за въвеждане на задължително гласуване на избори и референдуми.

Не достигнаха 12 027 гласа, за да бъде референдумът задължителен за Народното събрание, но предвид огромното участие и подкрепа на въпросите, резултатите му са морално и политически задължителни за народните представители.

Има и още един факт, който определя задължителността на решенията на референдума, въпреки формалната законова пречка. Ако приемем, че бе

достигнат законовият минимум от 3 500 585 гласа, за да бъде въведено всяко решение със силата на закон, на него щяха да са му необходими 1 750 293 гласа „ЗА“. Както е видно от резултатите на проведения референдум на 6 ноември 2016 година - първи въпрос е получил 759 571 гласа повече, втори въпрос е получил 408 636 гласа повече, и съответно трети въпрос е получил 766 498 гласа повече. Това по безспорен начин показва каква е волята на българския народ.

Настоящият законопроект се предлага в отговор на очакванията и заявената воля на гражданите, които подкрепиха смяната в изборната система на проведения национален референдум на 6 ноември 2016 г.

Със законопроекта се въвежда мажоритарна изборна система с абсолютно мнозинство на два тура чрез създаване на 231 равни едномандатни изборни района в страната и 9 едномандатни изборни района извън страната. С тази система се цели партиите и инициативните комитети да издигат за кандидати за народни представители личности с доказани качества, които да могат да спечелят мажоритарно състезание и да са тясно свързани и отговорни на първо място пред своите гласоподаватели.

Всички 240 народни представители ще се избират по мажоритарна система с регистрирани в едномандатни изборни райони кандидатски листи на партии, коалиции и инициативни комитети (чл. 246). Всеки избирател ще има право на един глас за избор на мажоритарен кандидат в едномандатен изборен район. В едномандатните изборни райони за избран ще се смята кандидатът, получил повече от половината от всички действителни гласове. Когато на първия тур никой от кандидатите за народен представител не е избран, втори тур на изборите се произвежда не по-късно от 7 дни от датата на произвеждането на първия тур. По този начин на първия тур избирателят има право да избира между множество кандидати, а на втория тур да избира между първите двама от тях. На втория тур на изборите за избран се смята кандидатът, получил най-много действителни гласове. При равен брой гласове няма избран народен представител и президентът на републиката по предложение на Централната избирателна комисия насрочва частичен избор. Чрез мажоритарната система в два тура ще се увеличи доверието в Народното събрание и ще се реализира правото на суверена да избира пряко народни представители.

Районирането е от голямо значение при прилагане на мажоритарен избор, поради което се предлага то да бъде част от Изборния кодекс като негово приложение (чл. 249).

Предвижда се Централната изборителна комисия да назначи 231 районни изборителни комисии, които да се състоят от 9 членове. Централната изборителна комисия ще изпълнява функциите на районна изборителна комисия за едномандатните изборни райони извън страната. Районните изборителни комисии ще обявяват избраните народни представители и ще издават удостоверенията им. Също така те ще насрочват втория тур за народен представител, когато няма избран кандидат, а когато няма избран народен представител на втория тур или когато изборът е обявен за незаконен, или при предсрочно прекратяване пълномощията, ще уведомяват Централната изборителна комисия да предложи насрочване на частичен избор (чл. 72). Централната изборителна комисия ще обявява резултатите от изборите за цялата страна след произвеждането на втория тур (чл. 247).

За първи път се дава възможност българските граждани в чужбина също да могат да избират мажоритарни кандидати в обособените 9 едномандатни изборни района. Броят на изборните райони извън страната е определен въз основа на данните от гласуването на последните два избора за народни представители.

Предвид мажоритарността на вота и за да се избегне изкривяването на резултатите се предлага право да избират народни представители в едномандатните изборни райони в страната да имат българските граждани, които са живели най-малко през последните 6 месеца в съответния изборен район (чл. 243). Българските граждани, които не живеят в страната, ще могат да упражнят своето активно изборително право в обособените изборни райони извън страната, без да влияят на вота в страната.

По отношение на инициативните комитети се предлага намаляване на броя на подписите, необходими за подкрепа на кандидат, а именно най-малко едно на сто, но не повече от 500 избиратели и се премахва изискването за постоянен адрес на територията на изборния район (чл. 257).

В съответствие със заявената воля на гражданите за задължително гласуване и на референдуми, се предлагат съответни промени в Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление.

Предварителна оценка на въздействието на Закон за изменение и допълнение на Изборния кодекс

1. Основания за законодателната инициатива.

Необходимостта от настоящия законопроект е продиктувана от волята на 2 509 864 български гласоподаватели, които отговориха с „Да” на въпроса „Подкрепяте ли народните представители да се избират с мажоритарна избирателна система с абсолютно мнозинство в два тура?” на проведения на 6 ноември 2016 г. национален референдум. Активното участие на българските граждани в допитването задължава законодателния орган да разгледа предложението, предмет на референдума. Чрез гласуването в референдума една значителна част от обществото показва своето разбиране, че свързва представителството в националния парламент с въвеждането на мажоритарна система. Законодателната инициатива има за цел да регулира обществените отношения, свързани с условията, реда и организацията при произвеждане на избори за народни представители.

2. Заинтересовани страни.

Промяната на избирателната система при избори за народни представители ще засегне всички граждани с избирателни права - както с активно, така и с пасивно избирателно право; участниците в изборния процес - партии, коалиции, инициативни комитети, кандидати. Като заинтересовани страни може да се определят и органите, ангажирани с организационно-техническата подготовка на изборите и изборната администрация. Промяната изисква и ново райониране и образуване на едномандатни изборни райони както на територията на страната, така и извън нея.

Законодателната инициатива засяга отделните страни в различна степен, в зависимост от ролята им в изборния процес. В най-голяма степен инициативата ще засегне избирателите, които ще имат възможност да избират чрез мажоритарна система народните представители в съответните едномандатни изборни райони. Мажоритарната изборна система досега се прилага при избори за президент и вицепрезидент на републиката и за кметове. Системата дава възможност на избирателите да направят своя избор за народен представител в района си въз основа на личностните качества на кандидатите и тяхната ангажираност с проблемите на гражданите в изборния район.

Чрез новото райониране и образуването на едномандатни изборни райони със сравнително равен брой избиратели ще се гарантира принципа на равно

избирателно право и справедливо разпределение на избирателната тежест на мандатите.

3. Анализ на разходи и ползи.

Законодателната инициатива изисква по - голям административен капацитет и експертен потенциал във връзка с образуването на 240 едномандатни изборни района и назначаването на районни избирателни комисии във всеки район в страната. В организационно отношение е необходимо да се предвидят разходи за дейността на комисиите, които се предлага да осъществяват правомощията си до следващите общи избори за народни представители. Въвеждането на мажоритарна система в два тура при изборите за народни представители налага и уреждане на правилата за предсрочно прекратяване на пълномощията на народен представител, произвеждането на частични избори и компетентната избирателна комисия. Разходите за произвеждане на частични избори за народни представители следва да бъдат за сметка на държавния бюджет. Като полза от новото структуриране на районните избирателни комисии може да се отбележи възможността за периодично провеждане на обучение с цел повишаване на компетентността на членовете им.

4. Административна тежест и структурни промени.

С приемането на законодателната инициатива се налага промяна в структурирането на част от изборната администрация, а именно назначаване на районна избирателна комисия за всеки едномандатен изборен район в страната. Възможно е преразпределение на отговорностите, свързани с организационно-техническата подготовка между централната и местна изпълнителна власт.

Законопроектът въвежда промяна в правомощията на Централната избирателна комисия и районните избирателни комисии относно регистрацията на партии, коалиции, инициативни комитети и кандидати за участие в избори за народни представители, отчитането и обявяването на резултатите от гласуването, произвеждане на частични избори и други.

Не се предвижда закриване или сливане на административни структури.

5. Въздействие върху нормативната уредба.

С настоящия законопроект и в резултат на гласуването по въпросите на националния референдум, проведен на 6 ноември 2016 г., е необходимо изменение в Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и

местното самоуправление чрез въвеждане на задължително гласуване при произвеждане на референдуми, аналогично на задължителното гласуване при избори, съгласно чл. 3, ал. 1 от Изборния кодекс.

Последваща промяна е необходима в Закона за държавния бюджет на Република България в частта, в която се определя държавната субсидия за финансиране на партии и коалиции, съгласно глава трета, чл. 25- 28 от Закона за политическите партии.